

Miljödepartementet
103 33 Stockholm

REAKTORINNEHAVARNAS FÖRSLAG TILL SÄKERHETER FÖR ÅR 2002

Bakgrund

I lagen (1992:1537) om finansiering av framtida utgifter för använt kärnbränsle m.m. (finansieringslagen) anges i 2a § första stycket att "Reaktorinnehavare skall ställa *fullgoda säkerheter* till den myndighet som regeringen bestämmer". I förordning 1981:671 anges att Riksgäldskontoret till regeringen årligen skall yttra sig i frågan om de säkerheter som har ställts enligt § 2a är fullgoda.

I regeringsbeslut den 20 december 2001 har regeringen beslutat att reaktorinnehavarna senast den 15 februari 2002 till Riksgäldskontoret skall redovisa vilka säkerheter de avser att ställa. Riksgäldskontoret skall senast den 1 april 2002 yttra sig i frågan till regeringen om de säkerheter som reaktorinnehavarna föreslår.

Reaktorinnehavarna Forsmarks Kraftgrupp AB¹, OKG AB², Ringhals AB³ och Barsebäck Kraft AB⁴ har lämnat förslag på borgensförbindelser för Forsmarks Kraftgrupp AB, OKG AB, Ringhals AB respektive Barsebäck Kraft AB. Samtliga förslag ligger som bilaga A till detta yttrande. Samtliga borgensåtaganden, dvs. både säkerhetsbelopp I och II (baserade på grundbeloppet respektive tilläggsbeloppet), är utformade som proprieborgen,

¹ Borgen ställs av delägarna Vattenfall AB, AB Skandinaviska Elverk, Sydkraft AB, Fortum Kraft AB och Skellefteå Kraft AB.

² Borgen ställs av delägarna Sydkraft AB, AB Skandinaviska Elverk, Fortum Kraft AB och Karlstads kommun med efterborgen från Birka Energi AB och Fortum Power and Heat AB avseende AB Skandinaviska Elverk respektive Fortum Kraft AB.

³ Borgen ställs av Vattenfall AB.

⁴ Borgen ställs av Sydkraft AB.

där ägarna påtar sig ansvaret för respektive reaktorinnehavares skyldigheter att svara för kostnader för omhändertagande, som anges i 3 § första stycket 2 respektive 3 finansieringslagen, såsom för egen skuld.

Föreslagna säkerhetsbelopp I och II för 2002 per reaktorinnehavare är:

Reaktorinnehavare	Säkerhetsbelopp I, miljoner kronor	Säkerhetsbelopp II, miljoner kronor
Forsmarks Kraftgrupp AB	1 675	890
OKG AB	490	610
Ringhals AB	790	1 190
Barsebäck Kraft AB	-	610
Totalt	2 955	3 300

Allmänt om bedömning av säkerheterna

Riksgäldskontoret har gjort en bedömning av utvecklingen i de företag som ställer säkerheter för att trygga finansieringen av hanteringen av kärnavfall. En del i detta arbete har utgjorts av räkenskapsanalys baserad på externt material ur företagens årsredovisningar⁵.

Säkerhetsbelopp I

Mot bakgrund av årets analys och tidigare gjorda analyser av företagens ekonomiska förutsättningar menar Riksgäldskontoret att de borgensförbindelser som föreslås ställas ut av reaktorägarna för säkerhetsbelopp I för år 2002 är acceptabla säkerheter med hänsyn till tidsperspektivet.

Säkerhetsbelopp II

När det gäller säkerheterna för säkerhetsbelopp II finner Riksgäldskontoret att reaktorägarnas förslag på borgensförbindelser enligt nuvarande bedömning är acceptabla avseende det av regeringen angivna beloppet för år 2002.

⁵ Två av de företag som ställer borgen upprättar inte någon koncernredovisning vilket har utgjort en svårighet i detta arbete.

Säkerheternas utformning

Riksgäldskontoret har i ett flertal tidigare skrivelser påpekat att nuvarande system är förenat med påtagliga brister (bl.a. skrivelser daterade 2000-03-28, 2000-11-27, 2001-03-23 och 2001-11-26).

Riksgäldskontoret har i dessa yttranden angivit att borgen för framtida utbetalningar för finansiering av kärnavfall inte är en fullgod säkerhet med hänsyn till det långa tidsperspektivet. Säkerheterna kan således komma att tas i anspråk långt fram i tiden (perspektivet är ca 50 år) varvid de behöver vara värdebeständiga även under perioden efter det att kärnkraftverken tagits ur drift.

Det bör i detta sammanhang noteras att ett av kraftbolagen som ställer säkerheter för att finansiera tilläggsbeloppet har fått sänkt kreditbetyg under 2001, något som illustrerar osäkerheten i företagens ekonomiska förutsättningar.

Riksgäldskontoret menar att en fondering av medel, i enlighet med finansieringen av grundbeloppet, bör vara den grundläggande finansieringsformen. Endast fullgoda alternativ bör accepteras.

Riksgäldskontoret har mot denna bakgrund gjort inledande undersökningar tillsammans med försäkringsmäklare och Statens kärnkraftsinspektion (SKI) för att utröna möjligheterna att trygga kraftföretagens borgensåtaganden med kreditförsäkringar. Kraftbolagen har anmält intresse att delta i ett eventuellt fortsatt utvecklingsarbete. Ett förhållande som framkommit är att försäkringsbolagen har svårt att ta på sig längre försäkringstider (om än rullande) än 10 år, vilket innebär att staten även för tilläggsbeloppet får bära en icke oansenlig risk (mot avgift). Det bör klargöras vilka restrisker detta alternativ medför för staten. Vidare bör erfarenheterna från försäkringsmarknaden efter terrorattacken den 11 september 2001 inbegripas i en fortsatt analys.

Riksgäldskontoret har också i två särskilda rapporter (Riksgäldskontorets yttranden 1998-05-29 och 1998-09-30) behandlat frågan om alternativa säkerhetsformer såsom pant i fastighet och solidariskt ansvar. Dessa båda rapporter har remissbehandlats. Kraftföretagen har emellertid avfärdat tanken på att ställa pant med hänvisning till de konsekvenser det får för deras upplåning. Vidare har kraftföretagen ställt sig negativa till att ta någon form av solidariskt kostnadsansvar. Riksgäldskontoret har försökt att få kraftföretagen själva att presentera förslag som skulle kunna vara acceptabla ur statens synvinkel. I Riksgäldskontorets andra rapport i september 1998 angavs att skälen är starka för att kräva pant i fastighet eller medelsfondering om kraftföretagen inte presenterar en godtagbar lösning. Något sådant alternativ lades emellertid aldrig

fram. Om reaktorägarna (kraftbolagen) åberopar alternativ till fondering för att finansiera framtida kostnader för använt kärnbränsle, bör *ansvaret* åvila desamma att presentera ett acceptabelt sådant alternativ.

I arbetet med en försäkringslösning som komplement till borgen har Riksgäldskontoret fått anledning att komma in på frågan om tilläggsbeloppets storlek. Ett tryggnade av medel måste knytas till ett *givet belopp* vid en *viss tidpunkt*. Statens kärnkraftsinspektion har i sin skrivelse till regeringen i november 2001 angivit tilläggsbeloppet till 9 250 miljoner kronor år 2010. Samtidigt är dagens borgensåtagande endast 3 300 miljoner kronor. Därtill kommer att det är oklart vilket belopp som avses finnas tillgängligt vid den tidpunkt då ett uttag aktualiseras dvs. någonstans runt 2030 – 2050. Detta förhållande understryker behovet av att tydliggöra beloppet och att trygga detta.

Om inte hela beloppet skall fonderas är frågan dels hur stor del som skall fonderas, dels hur den icke-fonderade delen skall tillhandahållas. Riksgäldskontoret kan konstatera att ju högre fonderingsandelen är, desto högre grad av säkerhet och tillgänglighet kännetecknar tillgången. Riksgäldskontoret anser att fonderingsandelen bör uppgå till 100 procent om någon annan acceptabel lösning inte går att finna.

Slutsats

Säkerheterna bör ses utifrån två tidsperspektiv; fastställda belopp som av ägarna skall kunna finansieras under innevarande år och osäkra belopp som de skall kunna finansiera långt fram i tiden. Detta innebär att säkerheter kan utgöra en acceptabel finansieringsform i det korta perspektivet (innevarande år) avseende både grundbelopp och tilläggsbelopp.

Riksgäldskontoret bedömer därför att säkerheterna för grundbeloppet och tilläggsbeloppet är acceptabla för den tid de avser (2002).

På längre sikt är dock nuvarande system förenat med stora brister. En försämrad lönsamhet i branschen kan på sikt leda till svårigheter för ägarna att fullgöra sina åtaganden. Detta påverkar framför allt finansieringen av tilläggsbeloppet.

Riksgäldskontoret vill därför återigen betona att i första hand bör en avgiftsbeläggning kopplas även till tilläggsbeloppet. Mot denna bakgrund välkomnar Riksgäldskontoret den i regeringsbeslut 2000-12-21 aviserade översynen av systemet för finansiering av framtida utgifter för hantering av radioaktivt avfall och använt kärnbränsle.

Riksgäldskontoret förutsätter att utredningen också kommer att beakta den nyligen presenterade överenskommelsen om en frivillig avveckling av kärnkraften.

Beslut i detta ärende har fattats av riksgäldsdirektören Thomas Franzén i närvaro av avdelningschefen Per Anders Bergendahl och Stina Levin, föredragande.

Thomas Franzén

Stina Levin